

Til produsenter i Norge

Saksbehandler: Rita Berthelsen Johnsen
Tlf: +4723904508

Vår ref: 17/01100   Vår dato: 26.10.2017

Fritak fra vedtak om levering av grunnleveranse for frekvensregulering

Tilfredsstillende forsyningsikkerhet forutsetter et stabilt og robust kraftsystem med god reguleringsevne. Dette forutsetter at produksjonsanlegg utformes og utrustes med funksjonalitet slik at de i størst mulig grad kan bidra med regulering av spenning og frekvens, i separatdrift som i samkjøringsdrift.

Nye forslag til nordiske krav til FCR-N/D sikrer stabilitet og frekvenskvalitet i samkjøringsdrift, for normaldrift og forstyrret drift¹. Det nordiske prosjektet skal videreutvikle de nye kravene samtidig som det vurderes ytterligere "proof of concept"-tester, før det tas endelig beslutning om hvordan kravene skal implementeres.

Norge som har en kompleks nettstruktur, trenger i tillegg å stille krav til regulering i separatdrift. For at nye nordiske krav til FCR-N/D skal kunne implementeres, må det i Norge utvikles nye måter for robust regulering i separatdrift.

Overgang fra gamle til nye krav må skje på en kontrollert måte. Driften er avhengig av forutsigbarhet, og overgangen vil skje trinnvis. Første steg på veien for å frigjøre norske gevinster er mulighet til å søke om fritak fra vedtak om maks 12 % statikk², også omtalt som grunnleveranse. Kriterier for å kunne søke beskrives under.

Kriterier for å søke om fritak

Produsenter i Norge med aggregater som ikke er kritiske for støtte i separatdrift kan søke om fritak fra vedtak om maks 12 % statikk. Aktører kan kontakte Statnett via fcr@statnett.no ved spørsmål angående potensielle aggregater.

Fritaket kan skje enten ved aktivering av dødbånd eller økt statikk. Evaluering av søknader blir basert på aggregatets plassering i nettet.

Fritaket fører ikke til at aggregatet blir ekskludert fra deltakelse i markedet.

---

¹ Nordisk FCP-prosjekt, <http://www.statnett.no/Kundeportal/Kundeinformasjon/Felles-nordisk-prosjekt-for-revisjon-av-krav-til-primarreserve--forste-fase-avsluttet/>

²<http://www.statnett.no/Global/Dokumenter/Kraftsystemet/Systemtjenester/vedtak%20om%20levering%20av%20systemtjenester%202013.%20pdf.pdf>

Dødbånd

Følgende kriterier gjelder for søknad om aktivering av dødbånd:

- Aggregat skal kunne stille symmetrisk dødbånd i turbinregulatoren til 500 mHz slik at både FCR-N og FCR-D leveransen deaktiveres av dødbåndet
- Aggregat skal ha fjernstyring av dødbånd, alternativt beskrivelse av hvordan manuell deaktivering av dødbånd skjer ved behov gitt av Statnett (tid, mannskap) – det tillates maks 24 timers deaktiveringstid
- Dersom Statnett har behov for manuell deaktivering av dødbånd, vil Statnett kompensere for brukte arbeidstimer til deaktivering av dødbånd
- Rapportering av systemdata må gjenspeile aktivert dødbånd
- Ved bruk av dødbånd skal produsent overføre 0 % statikk som måleverdi til Statnett sitt SCADA-system

Statikk

Følgende kriterier gjelder for søknad om å stille økt statikk:

- Aggregat skal kunne stille statikk > 12 %
- Aggregat skal ha fjernstyring av statikk, alternativt beskrivelse av hvordan statikk manuelt settes tilbake til maks 12 % ved behov gitt av Statnett (tid, mannskap) – det tillates maks 24 timer for å stille statikken
- Dersom Statnett har behov for maks 12 % statikk, vil Statnett kompensere for brukte arbeidstimer til å manuelt stille statikken
- Rapportering av systemdata må gjenspeile økt statikk

FCR-D marked

Statnett vil overvåke utviklingen av tilgjengelig FCR-D i systemet etter hvert som søknader godkjennes. Markedet for FCR-D vil bli aktivert når grunnleveransen blir tilstrekkelig redusert til at det er relevant å sikre FCR-D via markedet. Aktivering av markedet for FCR-D vil bli varslet via Landssentralens meldingstjeneste.

Søknadsprosess

Produsenter i Norge med aggregater som ikke er kritiske for separatdriftsstøtte kan søke:

- Søknaden sendes per e-post til: fcr@statnett.no
- Emne: "Søknad om fritak fra vedtak om maks 12 % statikk – saksnummer 17/01100"

Det er ikke definert en søknadsfrist. Produsenter kan sende inn søknad når de oppfyller de tekniske kriteriene og ønsker fritak. Fritaket gjelder fra og med godkjenning og ut innværende år. Statnett vil godkjenne neste år ved årsskifte, og aktører trenger ikke søke på nytt. Ved ingen melding fra Statnett, videreføres fritaket. Innhold i søknaden listes under og kan sees som er mal for søknaden.

Innhold i søknad per aggregat:

- Stasjonsnavn, generator og installert elektrisk effekt [MW]
- Turbintype
- Type turbinregulator
- Type fritak (dødbånd eller økt statikk – oppgi maks statikk)
- Forventet igangsettelse
- Mulighet for fjernstyring av statikk og/eller dødbånd
- Estimert tid for manuell deaktivering av dødbånd i stasjon ved behov
- Kostnad for manuell deaktivering av dødbånd (arbeidstimer)
- Estimert tid for manuelt stille statikk til 12 % i stasjon ved behov
- Kostnad for å manuelt stille statikk til maks 12 % (arbeidstimer)